HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

16 aprilie 2015*

„Trimitere preliminară — Ajutoare de stat — Noțiune — Articolul 87 alineatul (1) CE — Privilegii acordate unei entități bancare — Societate care execută obligații de serviciu public — Ajutoare existente și ajutoare noi — Articolul 88 alineatul (3) CE — Competențele instanței naționale”

În cauza C-690/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Monomeles Efeteio Thrakis (Grecia), prin decizia din 18 noiembrie 2013, primită de Curte la 27 decembrie 2013, în procedura

Trapeza Eurobank Ergasias AE

împotriva

Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE),

Pavlos Sidiropoulos,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din doamna K. Jürimäe, președinte de cameră, domnul J. Malenovský (raportor) și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Trapeza Eurobank Ergasias AE, de A. Mitsibouna și de E. Katsigianni, dikigoroi;

— pentru Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE), de E. Bourtzalas și de M. Fefes, dikigoroi;

— pentru guvernul elen, de G. Skiani și de M. Germani, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de L. Flynn și de I. Zervas, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: greaca.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 87 alineatul (1) CE și a articolului 88 alineatul (3) ultima teză CE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Trapeza Eurobank Ergasias AE (denumită în continuare „Eurobank”), pe de o parte, și Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE) (denumită în continuare „ATE”) și domnul Sidiropoulos, pe de altă parte, cu privire la validitatea înscrierii unei ipoteci de către ATE asupra bunului imobil aparținând domnului Sidiropoulos.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE] (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41) prevede la literele (b), (c) și (f):

„În sensul prezentului regulament:

(b) «ajutor existent» înseamnă:

(i) […] orice ajutor care a existat înainte de intrarea în vigoare a tratatului în aceste state membre, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale puse în aplicare anterior și care se aplică și ulterior intrării în vigoare a tratatului;

[…]

(iv) ajutorul considerat ajutor existent în temeiul articolului 15;

[…]

(c) «ajutor nou» înseamnă orice ajutor […] care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente;

[…]

(f) «ajutor ilegal» înseamnă un ajutor de stat nou, pus în aplicare cu încălcarea condițiilor prevăzute la articolul [88 CE]”.

4 Articolul 3 din același regulament prevede:

„Ajutorul care trebuie notificat în temeiul articolului 2 alineatul (1) nu poate fi acordat decât în cazul în care Comisia a adoptat sau este considerată a fi adoptat o decizie de autorizare a acestuia.”

5 Articolul 15 din regulamentul menționat are următorul cuprins:

„(1) Prerogativele Comisiei de recuperare a ajutorului sunt supuse unui termen de prescripție de 10 ani.

(2) Termenul de prescripție începe să curgă din ziua în care ajutorul ilegal este acordat beneficiarului fie ca ajutor individual, fie ca ajutor în cadrul unei scheme de ajutor. […]

(3) Orice ajutor pentru care termenul de prescripție a expirat este considerat ajutor existent."

6 Articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului nr. 659/1999 (JO L 140, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 2, p. 42) prevede la alineatul (1):

„[…] o modificare a unui ajutor existent înseamnă orice schimbare, alta decât modificările de natură pur formală sau administrativă care nu pot afecta evaluarea compatibilității măsurii de ajutor cu piața comună. […]"

Dreptul elen

7 ATE a fost înființată prin Legea 4332/1929 (FEK A' 283 din 16 august 1929). Articolul 1 alineatul 1 din această lege prevede:

„Se înființează o entitate bancară autonomă, de utilitate publică, cu sediul în Atena și denumită «[ATE]», care are drept scop exercitarea activității de acordare de credite agricole în toate formele acestora, consolidarea organizațiilor cooperative și îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activităților agricole în general și a operațiunilor conexe."

8 Pentru a compensa riscurile ridicate legate de acordarea unui credit agricol, articolul 12 și articolul 13 alineatul 1 din legea menționată au conferit ATE privilegii speciale (denumite în continuare „privilegiile în discuție în litigiul principal"), și anume, printre altele:

— dreptul de a înscrie o ipotecă asupra bunurilor imobile ale debitorilor săi, agricultori sau alte persoane care desfășoară o activitate similară, fără a fi obligată să încheie cu aceste persoane un contract de ipotecă;

— dreptul de a solicita executarea silită printr-un simplu înscris sub semnătură privată, precum un document de credit, care constituie, în sine, titlu executoriu, și

— scutirea de orice tarife și taxe datorate cu ocazia înscrierii unei astfel de ipoteci, precum și a efectuării executării silite.

9 În anul 1987, obiectul de activitate al ATE a fost extins pentru a acoperi exercitarea oricărei activități bancare.

10 Articolul 26 alineatele 1 și 4 din Legea 1914/1990 (FEK A' 178 din 17 decembrie 1990) prevede:

„[ATE] este transformată în societate pe acțiuni din momentul publicării în Buletinul societăților pe acțiuni din Jurnalul Oficial al Guvernului – în conformitate cu dispozițiile în vigoare aplicabile societăților pe acțiuni – a noului său statut, întocmit de aceasta pe baza dispozițiilor referitoare la băncile constituite sub forma societăților pe acțiuni în termen de șase luni de la publicarea prezentei legi și aprobat prin decizie comună a miniștrilor finanțelor și agriculturii.

[…]

Toate dispozițiile speciale referitoare la [ATE] și care privesc în special privilegiile acesteia de drept material și procesual, scutirile sale fiscale și de altă natură, titlurile sale de creanță, garanțiile pentru creanțele sale și, în general, persoana sa ca subiect de drepturi și obligații rămân în vigoare și se aplică, fără modificări […]"

Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

11 ATE și domnul Sidiropoulos au încheiat un contract de împrumut în anul 2001 și un contract de deschidere a unei linii de credit în anul 2003, pentru a face față nevoilor exploatației agricole a acestuia. În scopul garantării creanțelor sale, ATE a înscris, în urma încheierii acestor contracte, o ipotecă asupra parcelei agricole a debitorului său.

12 Eurobank, o bancă constituită sub forma unei societăți pe acțiuni, era de asemenea creditoare a domnului Sidiropoulos. Pe baza acestui titlu, Eurobank a formulat în fața Eirinodikeio Dramas (judecătorul de pace din Drama) o cerere de somație de plată, care a fost admisă.

13 În temeiul acestei somații de plată, Eurobank a inițiat o procedură de executare silită asupra parcelei agricole a domnului Sidiropoulos. În cadrul acestei proceduri, s-au prezentat alți creditori, printre care figura și ATE, care a obținut, pe baza ipotecii sale, rangul de creditor privilegiat. Întrucât prețul de vânzare al parcelei a fost mai mic decât totalitatea creanțelor deținute de ATE, Eurobank nu a fost înscrisă pe lista creditorilor privilegiați și, prin urmare, nu a obținut rambursarea împrumuturilor acordate.

14 Eurobank a contestat la Monomeles Protodikeio Dramas (Tribunalul de Mare Instanță în complet de judecător unic din Drama) rangul atribuit ATE pe lista creditorilor, susținând că ipoteca înscrisă de ATE era contrară articolului 87 CE și că, în consecință, aceasta trebuia declarată nulă. Instanța menționată a respins acțiunea.

15 Eurobank a formulat apel împotriva acestei decizii la Monomeles Efeteio Thrakis (Curtea de Apel din Thrakis, în complet de judecător unic) care a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Privilegiile de drept material și procesual conferite [ATE] prin articolul 12 și prin articolul 13 alineatul 1 din Legea 4332/1929 [coroborate cu] articolul 26 alineatul (1) din Legea 1914/1990 intră sau nu intră în domeniul de aplicare al articolului [87 alineatul (1) CE]?

b) Această delimitare se aplică și în cazul în care se apreciază că [ATE], potrivit statutului său, continuă să desfășoare o activitate de «utilitate publică»?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare literele a) și b), Republica Elenă ar fi avut obligația să urmeze procedura prevăzută la articolul [88 alineatul (3) CE] pentru a putea menține în vigoare privilegiile în discuție?

3) Prezenta instanță de apel trebuie să lase neaplicate în speță dispozițiile articolului 12 și ale articolului 13 alineatul 1 din Legea 4332/1929 în măsura în care sunt eventual contrare dispozițiilor articolului [87 alineatul (1) CE] și ale articolului [88 alineatul (3) CE]?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare litera a)

16 Prin intermediul primei întrebări litera a), instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 87 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că intră în domeniul său de aplicare privilegiile conferite unei bănci precum dreptul de a înscrie în mod unilateral o ipotecă asupra bunurilor imobile aparținând unor agricultori sau altor persoane care desfășoară o activitate conexă activității agricole dreptul de a solicita executarea silită printr-un simplu înscris sub semnătură privată și scutirea de tarife și de taxe cu ocazia înscrierii acestei ipoteci și a efectuării executării silite.

17 Reiese dintr-o jurisprudență constantă că, pentru ca o măsură să poată intra, în calitate de ajutor de stat, sub incidența articolului 87 alineatul (1) CE, în primul rând, trebuie să fie vorba despre o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat, în al doilea rând, această intervenție trebuie să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre, în al treilea rând, aceasta trebuie să acorde un avantaj beneficiarului și, în al patrulea rând, ea trebuie să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența, fiind de la sine înțeles că toate aceste condiții trebuie îndeplinite în mod cumulativ (a se vedea printre altele Hotărârea Comisia/Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, punctele 38 și 39, precum și jurisprudența citată).

18 În ceea ce privește, mai întâi, condiția privind o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat, trebuie amintit că numai avantajele acordate direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat sau care reprezintă o sarcină suplimentară pentru stat trebuie considerate ajutoare în sensul articolului 87 alineatul (1) CE. Astfel, din înșiși termenii acestei dispoziții și din normele de procedură prevăzute la articolul 88 CE reiese că avantajele acordate prin alte mijloace decât resursele de stat nu intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor în cauză (Hotărârea Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia și alții și Comisia/Franța și alții, C-399/10 P și C-401/10 P, EU:C:2013:175, punctul 99, precum și jurisprudența citată).

19 Conform unei jurisprudențe constante, pentru a stabili dacă avantajul acordat beneficiarului grevează bugetul de stat, trebuie să se verifice dacă există o legătură suficient de directă între, pe de o parte, acest avantaj și, pe de altă parte, o diminuare a bugetului de stat sau chiar un risc economic suficient de concret de sarcini care îl grevează (Hotărârea Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia și alții și Comisia/Franța și alții, C-399/10 P și C-401/10 P, EU:C:2013:175, punctul 109).

20 În ceea ce privește, în continuare, condiția potrivit căreia intervenția în cauză trebuie analizată ca reprezentând acordarea unui avantaj beneficiarului său, trebuie amintit că sunt considerate ajutoare intervențiile care, sub orice formă, pot favoriza direct sau indirect întreprinderi sau care trebuie să fie considerate un avantaj economic pe care întreprinderea beneficiară nu l-ar fi obținut în condiții de piață normale (Hotărârea Ministerio de Defensa și Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, punctul 21, precum și jurisprudența citată).

21 Astfel, sunt, printre altele, considerate ajutoare intervențiile care, sub diverse forme, reduc sarcinile care grevează în mod normal bugetul unei întreprinderi și care, din acest motiv, fără să fie subvenții în sensul strict al termenului, au aceeași natură și efecte identice (Hotărârea Ministerio de Defensa și Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, punctul 22).

22 Trebuie amintit de asemenea că articolul 87 CE interzice ajutoarele „care favorizează anumite întreprinderi sau producerea anumitor bunuri”, cu alte cuvinte, ajutoarele selective (Hotărârea P, C-6/12, EU:C:2013:525, punctul 17). Prin urmare, avantajele care rezultă dintr-o măsură generală aplicabilă fără distincție tuturor operatorilor economici nu constituie ajutoare de stat în sensul acestui articol (a se vedea în acest sens Hotărârea Italia/Comisia, C-66/02, EU:C:2005:768, punctul 99).

23 În ceea ce privește, în sfârșit, condițiile referitoare la incidența asupra schimburilor comerciale dintre statele membre și la riscul de denaturare a concurenței, trebuie amintit că, în vederea calificării unei măsuri naționale ca ajutor de stat, nu este necesar să se stabilească un efect real al ajutorului în cauză asupra schimburilor comerciale dintre statele membre și o denaturare efectivă a concurenței, ci doar să se examineze dacă acest ajutor este susceptibil să afecteze aceste schimburi și să denatureze concurența (Hotărârea Libert și alții, C-197/11 și C-203/11, EU:C:2013:288, punctul 76, precum și jurisprudența citată).

24 În special, atunci când un ajutor acordat de un stat membru consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu aceea a altor întreprinderi concurente în cadrul schimburilor comerciale intraeuropene, acestea din urmă trebuie considerate ca fiind influențate de ajutor (Hotărârea Libert și alții, C-197/11 și C-203/11, EU:C:2013:288, punctul 77 și jurisprudența citată).

25 Pe de altă parte, nu este necesar ca întreprinderea beneficiară să participe ea însăși la schimburi comerciale intraeuropene. Astfel, atunci când un stat membru acordă un ajutor unei întreprinderi, activitatea internă poate fi menținută sau intensificată, cu consecința că șansele întreprinderilor stabilite în alte state membre de a intra pe piața acestui stat membru sunt în acest fel diminuate. În plus, o consolidare a unei întreprinderi care până în acel moment nu participa la schimburi comerciale intraeuropene o poate plasa într-o situație care să îi permită intrarea pe piața unui alt stat membru (Hotărârea Cassa di Risparmio di Firenze și alții, C-222/04, EU:C:2006:8, punctul 143, precum și jurisprudența citată).

26 Pentru a da un răspuns la întrebarea adresată, revine instanței de trimitere sarcina să verifice dacă, având în vedere jurisprudența citată la punctele precedente din prezenta hotărâre, privilegiile deținute de o societate precum cele în discuție în litigiul principal îndeplinesc toate cele patru condiții impuse de articolul 87 alineatul (1) CE, pentru a putea fi considerate un ajutor de stat în sensul acestei dispoziții, ținând seama totodată de elementele de interpretare prezentate în continuare.

27 În ceea ce privește privilegiile de care beneficiază ATE, în temeiul Legii 4332/1929, nu poate fi exclusă posibilitatea ca acestea să intre sub incidența articolului 87 alineatul (1) CE.

28 Astfel, mai întâi, aceste privilegii, din cauza în special a scutirii de taxele prevăzute de legea menționată, sunt susceptibile să priveze trezoreria statului membru de anumite intrări de lichidități și, prin urmare, să reducă bugetul acestuia. Apoi, o asemenea scutire poate reduce sarcinile care grevează în mod normal bugetul unei bănci, conferindu-i în acest mod un avantaj economic față de concurenții săi. Astfel, din dosarul prezentat Curții nu reiese că celelalte bănci beneficiază de o asemenea scutire, ceea ce ar sugera că această măsură prezintă un caracter selectiv. În sfârșit, nu poate fi exclus ca scutirea menționată, asociată cu celelalte privilegii acordate prin Legea 4332/1929, să aibă ca efect consolidarea poziției ATE în raport cu băncile concurente care își desfășoară activitatea în cadrul schimburilor comerciale intraeuropene și să fie de natură să îngreuneze intrarea pe piața statului membru a băncilor stabilite în celelalte state membre.

29 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare litera a) că articolul 87 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că pot intra în domeniul de aplicare al acestuia privilegii precum cele în discuție în litigiul principal, în temeiul cărora o bancă dispune de dreptul de a înscrie în mod unilateral o ipotecă asupra bunurilor imobile aparținând unor agricultori sau altor persoane care desfășoară o activitate conexă activității agricole, de dreptul de a solicita executarea silită printr-un simplu înscris sub semnătură privată, precum și de dreptul de a fi scutită de plata tarifelor și a taxelor aferente acestei înscrieri. Revine însă instanței de trimitere sarcina să aprecieze dacă această situație se regăsește în cauza principală.

Cu privire la prima întrebare litera b)

30 Prin intermediul primei întrebări litera b), instanța de trimitere solicită să se stabilească care este, în lumina răspunsului care urmează să fie dat la prima întrebare litera a), incidența faptului că privilegii precum cele în discuție în litigiul principal, conferite de legislația națională unei bănci autonome de utilitate publică, la momentul înființării acesteia, în considerarea activităților de acordare de credite agricole și a sarcinilor specifice care îi erau încredințate, sunt în continuare în vigoare și aceasta chiar și după ce funcțiile acelei bănci au fost extinse la exercitarea oricărei activități bancare și după ce banca respectivă a devenit o societate pe acțiuni.

31 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, nu constituie un ajutor, în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, măsurile considerate a fi o compensație care reprezintă contraprestația pentru serviciile efectuate de întreprinderile beneficiare în executarea obligațiilor de serviciu public, astfel încât aceste întreprinderi nu profită, în realitate, de un avantaj financiar, iar

intervenția respectivă nu are, așadar, ca efect plasarea acestora într-o poziție concurențială mai favorabilă în raport cu întreprinderile concurente (Hotărârea Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, punctul 35 și jurisprudența citată).

32 Curtea a precizat, în plus, că, pentru ca, într-un caz concret, o astfel de compensație să nu poată fi calificată drept ajutor de stat, trebuie îndeplinite anumite condiții (Hotărârea Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, punctul 36).

33 În primul rând, întreprinderii beneficiare trebuie să i se fi încredințat în mod efectiv executarea de obligații de serviciu public, iar aceste obligații trebuie să fie definite cu claritate. În al doilea rând, parametrii pe baza cărora este calculată compensația trebuie stabiliți în prealabil în mod obiectiv și transparent, în scopul de a evita ca aceasta să confere un avantaj economic care ar putea favoriza întreprinderea beneficiară în raport cu întreprinderi concurente. În al treilea rând, compensația nu poate depăși ceea ce este necesar pentru a acoperi în întregime sau în parte costurile ocazionate de executarea obligațiilor de serviciu public, ținând cont de veniturile aferente, precum și de un beneficiu rezonabil pentru executarea acestor obligații. În al patrulea rând, compensația respectivă trebuie stabilită pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere medie, bine administrată și dotată în mod adecvat cu mijloacele necesare în scopul de a putea îndeplini cerințele de serviciu public impuse le-ar fi suportat pentru executarea acestor obligații, ținând cont de veniturile aferente, precum și de un beneficiu rezonabil pentru executarea acestor obligații (Hotărârea Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, punctele 37-40 și jurisprudența citată).

34 Revine, prin urmare, instanței de trimitere sarcina să verifice, în lumina jurisprudenței citate la punctele precedente din prezenta hotărâre, dacă, în special în urma extinderii activității și a modificărilor statutului ATE, privilegiile în discuție în litigiul principal constituie o compensație care reprezintă contraprestația pentru serviciile efectuate de această bancă în executarea obligațiilor de serviciu public.

35 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare litera b) că răspunsul la prima întrebare litera a) poate fi afectat de faptul că privilegii precum cele în discuție în litigiul principal, conferite de legislația națională unei bănci autonome de utilitate publică, la momentul înființării acesteia, în considerarea activităților de acordare de credite agricole și a sarcinilor specifice care îi erau încredințate, sunt în continuare în vigoare după ce funcțiile acestei bănci au fost extinse la exercitarea oricărei activități bancare și după ce banca respectivă a devenit o societate pe acțiuni. Revine instanței de trimitere sarcina să examineze dacă, având în vedere totalitatea împrejurărilor de fapt și de drept relevante, sunt îndeplinite cele patru condiții cumulative care permit, în temeiul jurisprudenței Curții, să se considere că privilegiile respective constituie o compensație care reprezintă contraprestația pentru serviciile efectuate de această bancă în executarea obligațiilor de serviciu public, precum și că acestea nu pot fi calificate astfel ca ajutor de stat.

Cu privire la a doua întrebare

36 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 87 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că, atunci când privilegii precum cele în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, statul membru care le-a instituit este obligat să urmeze procedura de control prealabil prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE.

37 În această privință, trebuie amintit, de la bun început, că articolul 88 CE instituie proceduri distincte după cum ajutoarele sunt existente sau noi. În timp ce ajutoarele noi trebuie, potrivit articolului 88 alineatul (3) CE, să fie notificate în prealabil Comisiei și nu pot fi puse în aplicare înainte ca procedura să conducă la o decizie finală, ajutoarele existente pot, în temeiul articolului 88 alineatul (1) CE, să fie puse în aplicare în mod legal, în măsura în care Comisia nu a constatat incompatibilitatea

acestora (Hotărârea Kremikovtzi, C-262/11, EU:C:2012:760, punctul 49 și jurisprudența citată). Astfel, articolul 88 alineatul (3) CE nu conferă instanțelor naționale competența de a interzice punerea în aplicare a unui ajutor existent (Hotărârea P, C-6/12, EU:C:2013:525, punctul 41).

38 Este necesar, prin urmare, să se examineze aspectul dacă privilegii precum cele în discuție în litigiul principal pot sau nu pot să constituie un ajutor existent.

39 Potrivit articolului 1 litera (b) din Regulamentul nr. 659/1999, un ajutor poate fi calificat ca existent fie atunci când a fost acordat înainte de intrarea în vigoare a tratatului în statul membru în cauză, este în continuare aplicabil după această dată și nu a fost modificat ulterior, fie atunci când a fost acordat după intrarea în vigoare a tratatului în statul membru în cauză, însă a expirat termenul de prescripție de zece ani, prevăzut la articolul 15 alineatul (3) din regulamentul menționat.

40 Prin urmare, revine instanței de trimitere sarcina să verifice, în primul rând, dacă, având în vedere în special elementele amintite anterior în cadrul examinării primei întrebări, privilegiile în discuție, astfel cum au fost conferite ATE la momentul înființării sale în anul 1929, pot fi calificate ca ajutoare de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, astfel încât, dat fiind că au fost instituite anterior intrării în vigoare a tratatului în statul membru în cauză, trebuie considerate ajutoare existente.

41 Dacă aceasta este situația, instanța menționată va trebui să verifice, în al doilea rând, dacă, ținând seama de modificările aduse ATE în anul 1987 și în anul 1990 și în special de extinderea activității acesteia, se poate considera că privilegiile inițial acordate au fost modificate ca urmare a extinderii lor la alte activități de creditare decât cele acoperite inițial. Dacă situația se dovedește a fi astfel, statul membru era, în principiu, obligat să urmeze în acest caz procedura de control prealabil prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE. În schimb, în caz contrar, procedura menționată nu trebuia să fie urmată.

42 Pe de altă parte, în cazul în care instanța de trimitere ar urma să ajungă la concluzia că privilegiile în cauză nu constituiau, la data la care au fost acordate ATE, ajutoare de stat, ci au devenit astfel de ajutoare în urma extinderii activității și a modificărilor aduse statutului ATE, ulterior intrării în vigoare a tratatului în statul membru în cauză, privilegiile în discuție în litigiul principal nu pot fi, în principiu, considerate ajutoare existente.

43 În aceste condiții, privilegiile respective ar putea fi totuși considerate ajutoare existente atunci când, după cum s-a amintit la punctul 39 din prezenta hotărâre, termenul de prescripție prevăzut la articolul 15 alineatul (3) din Regulamentul nr. 659/1999 a expirat. Într-un asemenea caz, statul membru nu ar fi obligat să urmeze procedura de control prealabil prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE.

44 În cazul contrar în care acest termen de prescripție ar curge în continuare, privilegiile în cauză ar constitui un ajutor nou, iar statul membru în cauză ar fi constrâns, după cum reiese din cuprinsul punctului 37 din prezenta hotărâre, să urmeze procedura de control prealabil prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE.

45 În consecință, în situațiile menționate la punctele 41 și 42 din prezenta hotărâre, ar reveni instanței de trimitere sarcina să verifice dacă, în împrejurările din cauza principală, termenul de prescripție menționat a expirat sau nu a expirat.

46 Având în vedere toate considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 87 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că atunci când privilegii precum cele în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, statul membru care le-a instituit este obligat să urmeze procedura de control prealabil prevăzută la articolul 88 alineatul (3)

CE, cu condiția ca aceste privilegii să fi devenit un ajutor nou ulterior intrării în vigoare a tratatului în statul membru în cauză și ca termenul de prescripție prevăzut la articolul 15 alineatul (3) din Regulamentul nr. 659/1999 să nu fi expirat, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Cu privire la a treia întrebare

47 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 87 alineatul (1) CE și articolul 88 alineatul (3) CE trebuie interpretate în sensul că atunci când privilegii precum cele în discuție în litigiul principal sunt incompatibile cu dispozițiile menționate, această instanță este obligată să lase neaplicate dispozițiile naționale care le instituie.

48 În această privință, trebuie să se precizeze că un răspuns la această întrebare nu poate fi util instanței de trimitere decât în ipoteza în care ar fi vorba despre un ajutor de stat nou, în sensul articolului 1 litera (c) din Regulamentul nr. 659/1999.

49 Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctului 37 din prezenta hotărâre, numai ajutoarele noi sunt supuse procedurii de control prealabil prevăzute la articolul 88 alineatul (3) CE.

50 Or, din articolul 88 alineatul (3) CE și din articolul 3 din Regulamentul nr. 659/1999 rezultă că un ajutor nou nu poate fi acordat înainte ca Comisia să fi adoptat o decizie de autorizare a acestuia.

51 Rezultă că un ajutor nou pus în aplicare cu încălcarea obligațiilor rezultate din articolul 88 alineatul (3) CE este ilegal. O astfel de interpretare este de altfel confirmată de articolul 1 litera (f) din Regulamentul nr. 659/1999 (Hotărârea Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, punctul 28).

52 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, instanțelor naționale le revine obligația de a stabili toate consecințele, în conformitate cu dreptul lor național, atât în ceea ce privește validitatea actelor de punere în aplicare a măsurilor de ajutor, cât și recuperarea ajutoarelor financiare acordate cu încălcarea acestei dispoziții (Hotărârea Xunta de Galicia, C-71/04, EU:C:2005:493, punctul 49).

53 Rezultă că, în cazul în care statul membru în cauză a încălcat articolul 88 alineatul (3) CE, instanța de trimitere este obligată să lase neaplicate dispozițiile naționale de instituire a privilegiilor ilegale.

54 În lumina acestor considerații, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că articolul 87 alineatul (1) CE și articolul 88 alineatul (3) CE trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care instanța de trimitere consideră că privilegiile în cauză constituie, având în vedere răspunsul la a doua întrebare, ajutoare de stat noi, aceasta este obligată să lase neaplicate dispozițiile naționale care instituie asemenea privilegii din cauza incompatibilității lor cu dispozițiile tratatului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

1) **Articolul 87 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că pot intra în domeniul de aplicare al acestuia privilegii precum cele în discuție în litigiul principal, în temeiul cărora o bancă dispune de dreptul de a înscrie în mod unilateral o ipotecă asupra bunurilor imobile aparținând unor agricultori sau altor persoane care desfășoară o activitate conexă**

activității agricole, de dreptul de a solicita executarea silită printr-un simplu înscris sub semnătură privată, precum și de dreptul de a fi scutită de plata tarifelor și a taxelor aferente acestei înscrieri. Revine însă instanței de trimitere sarcina să aprecieze dacă această situație se regăsește în cauza principală.

2) **Răspunsul la prima întrebare litera a) poate fi afectat de faptul că privilegii precum cele în discuție în litigiul principal, conferite de legislația națională unei bănci autonome de utilitate publică, la momentul înființării acesteia, în considerarea activităților de acordare de credite agricole și a sarcinilor specifice care îi erau încredințate, sunt în continuare în vigoare după ce funcțiile acestei bănci au fost extinse la exercitarea oricărei activități bancare și după ce banca respectivă a devenit o societate pe acțiuni. Revine instanței de trimitere sarcina să examineze dacă, având în vedere totalitatea împrejurărilor de fapt și de drept relevante, sunt îndeplinite cele patru condiții cumulative care permit, în temeiul jurisprudenței Curții, să se considere că privilegiile respective constituie o compensație care reprezintă contraprestația pentru serviciile efectuate de această bancă în executarea obligațiilor de serviciu public, precum și că acestea nu pot fi calificate astfel ca ajutor de stat.**

3) **Articolul 87 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că atunci când privilegii precum cele în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, statul membru care le-a instituit este obligat să urmeze procedura de control prealabil prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE, cu condiția ca aceste privilegii să fi devenit un ajutor nou ulterior intrării în vigoare a tratatului în statul membru în cauză și ca termenul de prescripție prevăzut la articolul 15 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE] să nu fi expirat, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.**

4) **Articolul 87 alineatul (1) CE și articolul 88 alineatul (3) CE trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care instanța de trimitere consideră că privilegiile în cauză constituie, având în vedere răspunsul la a doua întrebare, ajutoare de stat noi, aceasta este obligată să lase neaplicate dispozițiile naționale care instituie asemenea privilegii din cauza incompatibilității lor cu dispozițiile tratatului.**

Semnături